

50-ліття Повстання в Кінгірі

Казахстан, Кінгірі

Тут колись був советський табір суворого режиму, де загинули сотні тисяч українських політв'язнів, особливо жінок. Тут стоїть пам'ятник, який поставили українці з Америки.

"Злочин", упорядник Петро Кардаш

Матеріал приготувала Подруга Христина Цебрій-Різзо

Повстання 500 жінок в Кінгірі

26-го червня 1954 року згинуло 500 молодих дівчат і жінок. Большевицькі танки переїхали ту цілу групу дівчат і жінок, убиваючи їх на місці. Подія відбулася в концентраційному таборі на Сибірі, в Казахстані, в місті Кінгірі.

Що довело до цієї події:

До концентраційного табору в Кінгірі були вислані люди з всіх земель союзу, які не хотіли коритися комуністичній владі. Вони були заслані на карні, важкі роботи. Комуністи не давали в'язням досить їсти і в'язні тяжко працювали. Сторожа вбивала в'язнів коли їм хотілось, без причин і без наказу від Москви.

У 1953 році:

16-го травня 1953 року, коли в'язні верталися з роботи, почала стріляти на них таборова сторожа. Вона хотіла довідатися хто належав до підпільної таборової організації яка діяла проти начальства табору і організувала страйки (повстання). В'язні, котрі робили страйки, були заарештовані і вислані до тюрми.

У 1954 році:

Політичні в'язні організували багато страйків, а найбільше число страйків відбувалися у Кінгірі. Почалось повстання, яке тривало від 15-го травня до 26-го червня 1954 року. До цього часу табір був поділений на частини, загороджений мурами на 8 метрів висоти. В'язні розвалили ці мури щоби з'єднати табір. В'язні також звільнили 400 людей із таборової в'язниці.

Яку реакцію мали комуністи до повстання?

Вночі прийшли війська МГБ (міністерство державної безпеки) і почали стріляти. Вони вбили 70 осіб і багато поранили. Але військо не мало дозвіл від Москви стріляти і вбивати, тому вони забрали убитих і ранених, щоб затерти

сліди цієї події. Сторожа відновила загороди між частинами табору, щоби табір залишився поділеним.

Чи в'язні піддалися?

Ні, в'язні не піддалися. Вони офіційно проголосили страйк, і знова розбили загороди. Військо тепер убило 100 осіб, але в'язні не піддавались. Сторожа повтікала.

Що робила комуністична таборова влада?

Таборова влада чекала наказ від Москви. Таборове військо зтягнуло війська з цілого Казахстану і оточили 3-ма лініями табір навколо й чекали на наказ Москви.

Які вимоги мали в'язні?

Табір тимчасово залишився в руках в'язнів. Вибрано таборову комісію з поміж представників 14 народів. Комісія представила 16 вимог (домагань) до представників большевицької влади, між ними:

1. Нехай представник комуністів прийде з Москви;
2. Звільнити з табору малолітніх й інвалідів;
3. Встановити восьмигодинний день праці (працювати 8 годин);
4. Одержати платню за роботу;
5. Усунути ґрати з вікон і дверей таборових бараків;
6. Дати в'язням право переписуватися з родиною раз на місяць;
7. Дати право родині відвідати в'язнів.

В'язні чекають відповідь:

Таборова комісія тримала владу 40 днів. Вона справедливо розподілювала харчі, відбувалися Служби Божі у всіх обрядах. Таборовики також готувались до оборони: з віконних ґрат робили зброю, наповнювали пляшки бензиною і

всякими хемікалами з таборової лябораторії, і збирали каміння. Вони старались просити поміч від вільного світу через радіо, але передача була заслаба, і крім міст Казахстану, її ніхто не чув.

Комуністичні генерали погодились до вимог і сказали в'язням повернутись до роботи. Але комуністи не додержали слова.

Що сталося 26-го червня 1954 року?

Прийшов наказ від Москви. Большевицька сторожа через голосник дала наказ в'язням покинути бараки. Просунулося на таборове подвір'я 7 танків та 2 тисячі важко озброєних чекістів.

Почалась боротьба, яка тривала 6 годин. Багато було вбитих і ранених.

Молоді жінки та малолітні дівчата вийшли з бараку вбрані у стареньких вишиваних блюзках. Це були переважно українки, але були також литовки. Вони взялися за руки та ходячи пішли проти танків. Ішли гордо з піднесеними головами. Вони вірили, що танки їх не переїзять.

Танки не зупинилися. Вони переїхали цілу групу жінок, убиваючи їх на місці. Не знати докладно скільки жінок ці танки переїхало, але знаємо що понад 500 вмерло того дня. Ті що лишилися живими (600 жінок не вернулись до табору - не погодились вернутись до роботи), були вислані до гіршого табору в Килимі.

Як вільний світ довідався про це?

Вільний світ про це довідався від німців, які вернулись з Сибіру відбувши свою кару. Вони були свідками трагедії. Доктор Варконий, який відбув 5 років у сов'єтських таборах і був свідком трагедії, написав 8 сторінок про жорстоке ставлення до в'язнів і про повстання в Кінгірі.

„500 безіменних“

Імена тих 500 героїнь нам не відомі, тому їх зовемо „500 безіменних“.

Чи табори змінилися?

Обставини у таборі покращились після вбивства сотень в'язнів.

Додаткове:

Пані Стефанія Галичин, голова Об'єднаних Українських Жіночих Організацій, говорила про вбивство цих 500 жінок Кінгіру, 26 лютого 1956 року, в Нью Йорку, перед зібраних жіночих організацій.

Вона також вислала телеграму до Американського президента Ейзенговер про цю трагедію.